

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยเท่ากับ 4.36
2. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.43/86.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ผลการเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเทียวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเทียวเมืองสุรินทร์มีค่าเท่ากับ 0.8888 หรือคิดเป็นร้อยละ 88.88 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 88.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ .50

6. ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเทียวเมืองสุรินทร์ มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม

7. ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเทียวเมืองสุรินทร์ มีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

8. ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเทียวเมืองสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

9. ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังจากเรียนทันที และหลังจากผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังจากที่ผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเทียวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย ไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียน อีกทั้งผู้เรียนมีส่วนร่วมในการการทำกิจกรรมน้อย ทำให้นักเรียนขาดทักษะความสามารถในการปฏิบัติท่าทางนาฏศิลป์ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนนาฏศิลป์ หนึ่งจำนวนนักเรียนมีจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วิชาการโรงเรียนเมืองสุรินทร์ (2559 : 90) พบว่า นักเรียนขาดทักษะความสามารถทางนาฏศิลป์ โดยการทดสอบความสามารถด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.52 ผลการทดสอบความสามารถด้านความรู้เน้นความรู้ความเข้าใจ ผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.32 ทดสอบด้านการเชื่อมโยง

สู่การปฏิบัติ (การประยุกต์) ผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.45 ผลการทดสอบรวมสรุปได้ว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.33 ดังกล่าวส่งผลให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับค่อนข้างต้องปรับปรุง การจัดการกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมามีเนื้อหาในหลักสูตรที่ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างต่างของสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น การจัดการกรรมการเรียนการสอนของครูยึดครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ เพราะการเรียนที่ทำตามแบบจากครูผู้สอนอย่างเดียว ทั้งครูไม่มีสื่อที่ทันสมัย ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มะลิวัลย์ ปัทมะ (2551 : 1) ได้ศึกษา พฤติกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์แบบดั้งเดิมของครูพบว่า การสอนนาฏศิลป์ จะเน้นการเลียนแบบเป็นหลักครูผู้สอนจึงเป็นเสมือนแม่แบบของผู้เรียน โดยตรง การเรียนวิชานาฏศิลป์สิ่งที่คุณเรียนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจที่สุด คือ ทักษะปฏิบัติ ทักษะปฏิบัติในการเรียนวิชานาฏศิลป์ถือได้ว่ามีความสำคัญต่อผู้เรียน เนื่องจากวิชานาฏศิลป์เป็นวิชา ที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหาทางทฤษฎี โดยจะปฏิบัติในนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์เป็นหลัก ซึ่งถือได้ ว่าเป็นสิ่งสำคัญของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนไม่มีพื้นฐานในทักษะดังกล่าวแล้ว ก็จะไม่สามารถปฏิบัติท่ารำในเพลงต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติทั้งหมด ถ้าผู้เรียนเกิดการจดจำภาษาท่าทางนาฏศิลป์และนาฏยศัพท์ที่ไม่ถูกต้องและนำไปปฏิบัติแล้ว ก็จะส่งผลต่อเสียต่อการปฏิบัติทักษะ เหล่านี้ในอนาคต และแก้ไขได้ยาก เนื่องจากพัฒนาการของผู้เรียนในระดับประถมศึกษานี้ เป็นช่วงวัยที่มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญาที่ชัดเจน ผู้เรียนจะจดจำสิ่งของหรือบุคคลต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ ชิมซบ ความรู้ใหม่ ๆ และเลียนแบบการกระทำของบุคคลที่โตกว่า ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าควรมีการปลูกฝังทักษะปฏิบัติที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ อมรา กล่ำเจริญ (2535 : 38) การสอนทักษะปฏิบัติในวิชานาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาของครูผู้สอนนั้น สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ในการจัดสถานการณ์ เพื่อก่อประโยชน์ให้กับผู้เรียนในอันที่จะเข้าใจเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้ อย่างลึกซึ้ง ครูควรเข้าใจในหลักการสอนนาฏศิลป์ที่ถูกต้อง สามารถเลือกใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการสอนแบบบรรยาย และการสาธิต ซึ่งมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีสอนโดยแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม วิธีสอนแบบอภิปราย วิธีสอนโดยการแก้ปัญหา วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ วิธีสอนโดยใช้การแสดงละครวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน วิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม นอกจากนี้ควรมีการนำการสอนนาฏศิลป์ไปบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เพื่อให้บทเรียนเกิดความสมบูรณ์มากขึ้น มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการฝึกทักษะด้านนาฏศิลป์อย่างต่อเนื่อง มีแนวการจัดการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์และกิจกรรมเป็นลำดับขั้นตอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิชชัชชา โพชะเรือง (2555 : 3) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาศูนย์การเรียนนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยพบปัญหาว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ส่วนใหญ่ยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

ในการจัดการเรียนรู้ จะมีทั้งการบรรยายประกอบการสาธิต นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีการใช้สื่อ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร และนักเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถใช้สื่อในการฝึกทักษะด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหา จากผลการทดสอบ ทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน วิชาศิลปะ สารนาฏศิลป์ ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาได้คะแนนเฉลี่ยลงเป็นลำดับ กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2555 ได้คะแนนเฉลี่ย 54.47 ปี การศึกษา 2556 ได้คะแนนเฉลี่ย 39.93 และในปีการศึกษา 2557 ได้คะแนนเฉลี่ย 39.83 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2557 : 10) และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุณี ชูวงษ์วาล (2558 : 113-114) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัย พบว่าด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดนี้ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่อิงจาก หลักสูตรแกนกลาง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักแต่จะมีการปรับใช้ ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและความเหมาะสมด้านพื้นฐานของผู้เรียนและยังเน้นที่การปฏิบัติ กับทฤษฎีเข้าด้วยกัน ส่วนที่แตกต่างคือโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทองจะมีทัศนศิลป์ สำหรับผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะเมื่อผู้เรียนขึ้นสู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปแล้ว นักเรียนส่วนมากจะไม่ เลือกเรียนนาฏศิลป์ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณชรี ชะเอม (2556 : 157-165) ที่กล่าวถึงปัญหาด้านข้อปฏิบัติของครูผู้สอนว่า “ครูผู้สอน วิชานาฏศิลป์มุ่งสอนในลักษณะกลุ่มใหญ่ ไม่คำนึงถึงเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่มุ่งสอนที่กระบวนการความรู้และไม่ เปิดโอกาส นักเรียนแสดงความคิดเห็น” จึงอาจส่งผลถึงการไม่ตัดสินใจเลือกเรียนนาฏศิลป์ต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น เพราะผู้เรียนอาจจะไม่เล็งเห็นความสำคัญของนาฏศิลป์ จึงตัดสินใจไม่เลือกศึกษาต่อ ซึ่งในส่วนนี้คือ หน้าที่ความรับผิดชอบของครูผู้สอนที่ต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของนาฏศิลป์ต่อผู้เรียน และทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นัดดา พิลาสัย (2557 : บทคัดย่อ) การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โดยใช้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ระบายคุณธรรมแปดประการ สำหรับผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ่อน้อยประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานี เขต 1 การศึกษาปัญหาพฤติกรรม การปฏิบัติตนตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของ ผู้เรียนโดยรวม ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเขียงยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดร เขต 1 มีระดับปัญหาพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาพฤติกรรมอยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านความสามัคคี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 ด้านความซื่อสัตย์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.57 ด้านความมีวินัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 คน ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1

สรุปได้ว่า ปัญหาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ เกิดจากปัญหาหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น รูปแบบการเรียนการสอนของครู การรับรู้ ความพร้อม การปฏิบัติ การฝึกทักษะย่อย การนำเสนอผลงาน การนำไปใช้ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยปัญหาทักษะปฏิบัติที่พบ เช่น การฝึกทักษะย่อย

2. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเกี่ยวเมืองสุรินทร์ พบว่าชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเกี่ยวเมืองสุรินทร์มี ประสิทธิภาพ 81.43/86.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ชุดฝึกทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเกี่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการกำหนดรูปแบบและกำหนดรายละเอียดของกิจกรรม นอกจากนั้นยังวิเคราะห์จุดประสงค์ ของสาระ การเรียนรู้เป็นกรอบ ในการจัดทำเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีรูปภาพประกอบ มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปฏิบัติได้จริงตามความเหมาะสมและความสนใจ โดยเรียงลำดับ จากง่ายไปหายากและสิ่งสำคัญ คือ การใช้แหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย รวมทั้งสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ที่มีการบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ มีกระบวนการวิเคราะห์และการวัดการประเมิน ที่มีความเชื่อมั่นและมีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับ หลักสูตรและที่สำคัญแต่ละบทมีแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน เป็นไปตามหลักการและแนวคิด ของ สุวิทย์ มูลคำ (2551 : 44) ที่ได้เสนอแนะขั้นตอนการผลิตชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ พื้นเมืองสร้างสรรค์ไว้ เช่น วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุจากการเรียนการสอน ศึกษารายละเอียด ในหลักสูตร เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมแบ่งเป็นบทเป็นตอนหรือเป็นเรื่อง เขียนเนื้อหาในแต่ละตอน รวมทั้งภาพประกอบ แผนภูมิและข้อทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล เป็นต้น นอกจากนั้นยังเป็นไปตามหลักการแนวคิดของ นฤตล ดาวดวง (2554 : 24) ที่กล่าวว่า การสร้างชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ที่มีคำถามส่งเสริมความคิด มีแบบฝึกทำยบทนั้นควรสร้างให้เหมาะสมกับความสามารถและวัยของผู้เรียน แบบฝึกควรดึงดูดใจ ทำท่ายความสามารถและให้นักเรียนฝึกฝนบ่อย ๆ และที่สำคัญครูต้องคำนึงอยู่เสมอว่า ฝึกอย่างไร จึงจะทำให้เด็กคิดเป็นในการสร้างชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ และแบบฝึก ที่มีคุณภาพต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาด้วย เพราะการเรียนการสอนจะได้ผลดีควรใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ที่มีแบบฝึกที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จากการสร้างและพัฒนาชุดฝึก ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ตามที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ครูผู้สอนและผู้เรียน มีชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาหวัน พิมพ์ศรี (2553 : 80 - 81) ที่ได้พัฒนาการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องราวมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าและรำพื้นเมืองแบบเน้นการปฏิบัติและการใช้สื่อประสม ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ สาระนาฏศิลป์ชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 6 เรื่องราวมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าและรำพื้นเมือง แบบเน้นการปฏิบัติและการใช้สื่อประสมและพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมทักษะปฏิบัติโดยรวม มีค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตเท่ากับ 0.86 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีประสิทธิภาพ 82.11 / 85.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภารดี ภูมิมหาศาล (2553 : 70) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชมรมนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคบัลเล่ต์ประกอบเพลงพื้นบ้านอีสาน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชมรมนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคบัลเล่ต์ ประกอบเพลงพื้นบ้านอีสาน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.43/86.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และนักเรียนชมรมนาฏศิลป์ มีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วียะดา ลาสอน (2553 : 65) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.98/ 84.67 สื่อวีดิทัศน์ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.56/86.67 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังคณา เพ็งมณี (2550 : 64) ได้ทำการศึกษา การใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชานาฏศิลป์ เรื่อง ลีลานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาสร้างและพัฒนาขึ้น ผลการศึกษาพบว่า เอกสารประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชานาฏศิลป์เรื่อง ลีลานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้สอนสร้างและพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.87/81.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2

สรุปได้ว่า ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ มีค่าถามส่งเสริมความคิด มีแบบฝึกทำยบทที่เหมาะสมกับความสามารถและวัยของผู้เรียน ดึงดูดใจ ทำท่ายความสามารถ และให้นักเรียนฝึกฝนบ่อย ๆ และที่สำคัญชุดฝึกทักษะทำให้เด็กคิดเป็นแบบฝึกที่มีคุณภาพคำนึงถึงหลักจิตวิทยา เพราะการเรียนการสอนจะได้ผลดีควรใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ที่มีแบบฝึกที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จากการสร้างและพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ตามที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ครูผู้สอนและผู้เรียน มีชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเทียวเมืองสุรินทร์ มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเทียวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดการพัฒนาด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติและเป็นการเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพราะเนื้อหาของเพลงกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญอย่างมีระบบ มีการปรับแก้และสอดแทรกกระบวนการตามปัญหาที่เกิดขึ้น มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างครบถ้วน และมีวิธีการวัดประเมินผลที่เหมาะสม โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะแบ่งกิจกรรมฝึกปฏิบัติออกเป็นทักษะย่อย ๆ เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติทักษะย่อยเหล่านั้นได้แล้วจึงปฏิบัติรวมเป็นทักษะใหญ่ การที่นักเรียนสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ นักเรียนจะเกิดองค์ความรู้ที่มีความเข้าใจในเนื้อหา นั้น ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ มีกำลังใจในการฝึกปฏิบัติและจำทำให้สามารถปฏิบัติในขั้นตอนที่ยากขึ้นไปได้ ส่งผลให้นักเรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เป็นไปตามทฤษฎีเชื่อมโยงของธอร์นไคค์ ที่เป็นหนึ่งในแนวความคิดของการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ คือกฎแห่งการฝึกหัดที่กล่าวว่า ในการฝึกทักษะใด ๆ แก่ผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสิ่งนั้นบ่อย ๆ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง และกฎแห่งความพอใจ ที่กล่าวว่าเมื่ออินทรีย์ได้รับความพอใจ จะทำให้การเรียนรู้ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองมีความเข้มแข็งมั่นคง การที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะย่อยในขั้นเริ่มต้นที่ง่าย ๆ ได้ ผู้เรียนจะมีความรู้สึกดีใจ ภูมิใจ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนของผู้เรียนประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น และจากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันนั้น นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามช่วงเวลาหรือลำดับที่เป็นไปตามศักยภาพของตนเอง นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ช้าเร็วแตกต่างกันไป นอกจากนี้เมื่อถึงชั่วโมงเรียนนักเรียนยังได้มีโอกาสทบทวนเนื้อหา และเติมเต็มในส่วนที่ไม่เข้าใจจากครูทำให้เกิดองค์ความรู้ และยังได้มีการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้และฝึกปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนตามทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและเกิดทักษะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางเดียวกันกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ คือ เมื่อนักเรียนได้เรียนโดยใช้วิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันแล้วนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 12-21) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพมี 3 คือ ทฤษฎีของความเหมือน เป็นการเรียนรู้สุนทรียภาพโดยการเลียนแบบ ทฤษฎีความแตกต่าง เป็นการเรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาความแตกต่างและทฤษฎีของความเป็นฉันทน์ เรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาตัวเอง ทฤษฎีทั้ง 3 นี้มีการผสมผสานกัน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวงเดือน พลบูรณ์ (2551 : 112) ได้ทำการศึกษาการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่อง เชิงประยุกต์เทคโนโลยีองค์ราชนันท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้

ศิลปะ สารานุกรมศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน การสอน เรื่อง เชิงประยุกต์เทคโนโลยีองค์ราชนันท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สารานุกรมศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูมาศ เรือนพระจันทร์ (2550 : 68) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาและผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สารที่ 3 นาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ21101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สารที่ 3 นาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ21101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สารที่ 3 นาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ21101 ในระยะเวลา 3 ปี สูงขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกสุม สวัสดิ์พูน (2555 : 90-91) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระเบ้านางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ เรื่องระเบ้านางรอง รำลึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ อรรถยุทธ - ผันผอง (2555 : 112) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสารานุกรมศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสารานุกรมศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังพบว่า ผลการทดสอบทักษะการปฏิบัติของนักเรียน ที่เรียนด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน นักเรียน 30 คน ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 97.0 จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81 อยู่ในระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐาน ข้อที่ 4

สรุปได้ว่า การสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันมีความชัดเจนและเหมาะสมกับวิธีการจัดการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและเป็นการเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพราะเนื้อหาของเพลงกล่าวถึง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มี ประสิทธิภาพ และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญอย่างมีระบบ มีการปรับแก้และสอดคล้อง กระทบการตามปัญหาที่เกิดขึ้น มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน และมีวิธีการวัดประเมินผลที่เหมาะสม เพราะในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ได้แบ่งกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ออกเป็นทักษะย่อย ๆ เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติทักษะย่อยเหล่านั้นได้แล้วก็จะสามารถปฏิบัติรวมเป็น ทักษะใหญ่ นักเรียนสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ เกิดองค์ความรู้มีความเข้าใจในเนื้อหานั้น ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ มีกำลังใจในการฝึกทักษะปฏิบัติทำท่าและจดจำท่าได้อย่างแม่นยำ

ทำให้สามารถปฏิบัติในขั้นตอนที่ยากขึ้นไปได้ ส่งผลให้นักเรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่สูงขึ้นก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย ข้อที่ 3

4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนเรื่องการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์โดยวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ พบว่า ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัติทำรายการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.63 คะแนน และวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 28.31 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากวิธีการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน มีกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอน ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกายในการทำงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นการรับรู้
- 2) ขั้นการเตรียมความพร้อม
- 3) ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม
- 4) ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง
- 5) ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ
- 6) ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้
- 7) ขั้นการคิดริเริ่ม

ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยครูสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม จนเกิดความชำนาญและประเมินผลอย่างหลากหลาย จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ มีความมั่นใจและมีความสุข ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โกสุม สวัสดิ์พูน (2555 : 90-91) ได้วิจัยผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบุว่านางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบ การเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบุว่านางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.6019 แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.19 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดาวัลย์ แสนติ (2555 : 112) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะเรื่องการปฏิบัติทำรำประกอบเพลง “ผ้าไหมแซวสาวชาวภูย” สำหรับนักเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนการุญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางสาวภัทรา ตาอุด (2556 : 93) ได้ทำการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการปฏิบัติทำรำประกอบเพลง “รำวงมาตรฐาน” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(รายวิชานาฏศิลป์) โดยใช้ชุดฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนเรื่องการปฏิบัติทำรำประกอบเพลง “รำวงมาตรฐาน” โดยใช้ชุดฝึกทักษะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวดี ภูมิมหาศาล (2553 : 70) ที่ได้ศึกษาวิจัยพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชมรมนาฏศิลป์โดยใช้เทคนิคבלเลต์ประกอบเพลงพื้นบ้านอีสาน ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชมรมนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคבלเลต์ประกอบเพลงพื้นบ้านอีสานที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.43/86.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารี รักหะบุตร (2552 : 105) ที่ได้ศึกษาวิจัยการ เปรียบเทียบผลการเรียนเรื่อง นาฏศิลป์ ของนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วย โปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติกับการเรียน แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติเรื่องนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 88.21/85.83 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีกว่าวิธีการสอนแบบปกติที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอนการสอนที่ดี เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยครูสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม จนเกิดความชำนาญและประเมิณผล อย่าง หลากหลาย จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ มีความมั่นใจและมีความสุข ซึ่ง เป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนา

5. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ด้วย เพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนี ประสิทธิภาพเท่ากับ 0.8888 หรือคิดเป็นร้อยละ 88.88 แสดงว่าผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีความก้าวหน้า ทางการเรียนรู้หรือมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 88.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ .50 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจาก วิธีการสอนนาฏศิลป์ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีกิจกรรมที่สนุกสนาน เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้น นาฏศิลป์ยังเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนคิดอย่างสร้างสรรค์ ไร่แรงแจ่มใส เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ทำให้รู้จักดนตรีและบทเพลงต่าง ๆ และเป็นผู้ที่มี บุคลิกภาพที่ดี หากผู้ใดมีความสนใจใฝ่เรียนรู้หรือ มีพรสวรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ก็สามารถนำความรู้ ความสามารถเป็นพื้นฐานนำไปประกอบอาชีพและสร้างชื่อเสียงได้ในอนาคต วิธีการสอนชุดฝึกทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีกิจกรรมที่สนุกสนานและนำไปใช้ในงานมงคลและงานรื่นเริงที่จัดขึ้นในท้องถิ่น ผู้เรียนจึงเกิด

การเรียนรู้ได้ดีสอดคล้องกับหลักการของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 184) ที่กล่าวว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะ ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้และสอดคล้องกับหลักการของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2551 : 25-26) ที่กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริงทุกกระบวนการ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราภรณ์ ศรีสร้างคอม (2551 : 245)

ได้ศึกษาการประติมากรรมทำรูปประกอบการเรียนรู้ชุดพ็อนภูไทหมอเหยา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า คู่มือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องพ็อนภูไทหมอเหยา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้เรื่อง พ็อนภูไทหมอเหยา สาระนาฏศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 8149 หมายความว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 81.49 และเป็นไปตามหลักการของ เขียน วันทนิย ตระกูล (2552 : 15) ที่กล่าวว่า การวางแผนการสอน ทำให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไรและวัดประเมินผลโดยวิธีใด เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอน ตามที่ครูผู้สอนได้วางแผนการสอนอย่างถูกต้องตามหลักกราย่อมช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน ทำให้สอนได้ครอบคลุมเนื้อหา สอนอย่างมีแนวทาง และมีเป้าหมายและเป็นการสอนที่ให้คุณค่าแก่ผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะขั้นตอนในการจัดทำและหลักการวางแผนการสอน ตลอดจนลักษณะของแผนการสอนที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลา โพธิสว่าง (2551 : 87) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยใช้รูปแบบแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ สูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับ 87.04/92.00 และมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งก่อนและหลังการใช้แผนการสอน โดยมีความคิดสร้างสรรค์หลังการใช้แผนสูงกว่าก่อนการใช้แผน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูมาศ เรือนพระจันทร์

(2550 : 68) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาและผลการใช้ออกสารประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ21101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า จากแผนและสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แตกต่างกันทุกหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 5

สรุปได้ว่า ชุดฝึกทักษะปฏิบัติมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แตกต่างกัน ทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เพิ่มขึ้นได้

6. การประเมินพฤติกรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้วยวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัติทำรำนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองสุรินทร์ พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ มีพฤติกรรมการปฏิบัติตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับดีเยี่ยมทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก วิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ที่ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วนการทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็ว หรือความราบรื่น ในการจัดการมีพฤติกรรมโดยรวมดีเยี่ยม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจศรา ประเสริฐสิน (2558 : 55) ได้พัฒนารูปแบบการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาผลการศึกษาดูบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ พบว่า เป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของประเทศ แต่ควรมีการปรับเปลี่ยนในบางประการ เช่น ส่งเสริมความมีศีลธรรม รู้จักเผื่อแผ่แบ่งปัน และส่งเสริมความสามัคคีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และอาจต้องมีการรณรงค์ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ประการให้มากขึ้น ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ โดยอาจมีการจัดทำโครงการ หรือเป็นกิจกรรมแทรกในวิชาที่เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนวิชาทักษะชีวิต สำหรับสถานศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุน ครู ต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ คิดโครงการสนับสนุนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผู้บริหารมีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริม ต้องส่งเสริมเข้มงวดให้จริงจัง

จึงจะทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งค่านิยม 12 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ มีความใกล้เคียงและสอดคล้องกัน จึงสามารถนำมาประสานกัน นำมาใช้กับผู้เรียน สอดแทรกในการเรียนการสอน ในหลักสูตรและแผนการสอนในทุกกลุ่มสาระ ซึ่งทุกกลุ่มสาระ ในทุกระดับชั้นมีการวัดและประเมินผล และควรมีแนวทางคู่มือการดำเนินการให้กับครูและนักเรียน ชัดเจนมากขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกกาญจน์ ศรีสำราญ (2553 : 139-149) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนหนองแสง ประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การติดตาม และประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน หลังการพัฒนา โดยภาพรวม นักเรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ อยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปนัดดา งามสมบัติ (2555 : 105-110) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนสยามกลการ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ผลการศึกษา พบว่า การเสริมสร้างคุณธรรม พื้นฐานของนักเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การประเมินพฤติกรรมด้านการพัฒนา การเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโดยครูประจำชั้น ผู้ปกครอง พบว่า ก่อนการพัฒนา พฤติกรรมความมีคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและภายหลัง มีการพัฒนาพฤติกรรมความมีคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อมีการพัฒนาพฤติกรรมความมีคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนอีกรอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 6

สรุปได้ว่า วิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ที่ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการ ทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการ ทำงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่งเสริมความสามัคคีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์มาสอดแทรก ในการเรียนการสอน ในหลักสูตรและแผนการสอนในทุกชั่วโมง ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรม การปฏิบัติตนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม

7. ผลการจากการศึกษาความสามารถประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ หลังจาก ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ด้วยชุดฝึกทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน เมืองสุรินทร์ พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยรวมมีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และการประเมิน ความสามารถด้านทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ ด้วยวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) หลังจากที่ได้รับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ

ดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างวิธีการสอนแบบปกติกับวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ เป็นเช่นนี้เนื่องจาก วิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) ที่อธิบายว่า ทักษะปฏิบัติที่สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝนซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญ และความคงทนผลของพฤติกรรมและการกระทำ สามารถสังเกตได้จากรวดเร็วและความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับจอยส์และวิล (Joce and weil) 1966 : 239-253 และทอร์เรนซ์ (Torrance, 1962) ซึ่งได้นำองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ ประกอบคือ คิดคล่องแคล่ว (Fiuence) คืดยืดหยุ่น (Flexibility) คืดริเริ่ม (originlity) มาใช้ประกอบกับกระบวนการคิดแก้ปัญหา และการใช้ประโยชน์จากกลุ่มซึ่งมีความหลากหลาย โดยเน้นการใช้เทคนิคระดมสมองเกือบทุกขั้นตอน นอกจากนี้กับแนวคิดของเดวิส (Davies, 1991 : 0-56) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่ประกอบด้วยทักษะย่อยๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อยๆ เหล่านั้นได้แล้วเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็ว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวัฒน์ เพชรศรี (2551 : 1-10) ที่พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ที่มีคุณภาพประกอบด้วยทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานและใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยมีการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ ดังนั้นครูผู้สอนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายแปลกใหม่ เช่น การให้นักเรียนรวมกลุ่มกันระดมสมองในการแก้ปัญหาฝึกให้นักเรียนสร้างภาพ สร้างฝันจากการได้ชมภาพที่นำมาให้ฝึกการนำเสนอแนวคิด แรงบันดาลใจ และนำเสนอผลงานฝึกการเขียนบรรยายเรื่องราวทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานและจัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน การให้นักเรียนได้ฝึกคิดทำรำเลียนแบบธรรมชาติของคน สัตว์ เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบ นก ปลา ต้นข้าว เป็นต้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการไปสู่กิจกรรมที่ยากขึ้นและเหมาะสมกับนักเรียน ถือว่าเป็นการจูงใจในการสร้างผลงานใหม่ที่สามารถใช้จินตนาการในการสร้างผลงานได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารีย์ รักหะบุตร (2552 : 105) ได้ศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบผลการเรียนเรื่องนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติกับการเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติ เรื่อง นาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 88.21/85.83 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติเรื่อง นาฏศิลป์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียน

ที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติ มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพิลาภรณ์ วัลคำ (2553 : 101-102) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สารระนาภูศิลป์ เรื่องเชิงसानกระดุง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง ตามแนวคิดของเดวีส์ ผลปรากฏว่าแผนการเรียนรู้เรื่อง เชิงसानกระดุง ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 88.78/91.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนภธร อัครธรรสกุล (2554 : 88-89) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สารระนาภูศิลป์เรื่อง เชิงร้อยมาลัย ตำบลศิลา ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สารระนาภูศิลป์ เรื่อง เชิงร้อยมาลัยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 88.02/91.98 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 7

สรุปได้ว่าอาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารหลักการทฤษฎี การพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) และได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการสร้างอย่างมีระบบและวิธีการเขียนแผนที่ดี นอกจากนี้ยังได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ มีการนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเหมาะสมของเวลาในการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แล้วนำไปจัดทำแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

8. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยชุดฝึกทักษะปฏินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองสุรินทร์ โดยภาพรวม ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องจากนักเรียนฉันมีความสุขที่ได้เรียนรู้เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ทั้งนี้เป็นเพราะชุดฝึกขนาดของเล่มเอกสาร ฯ หยิบใ้ซ้ง่าย สะดวกในการนำไปใช้ สวยงามและมีภาพประกอบชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัทยา ปงมะจักร (2552 : 21) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่มีความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจ ต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ หรือเป็นความรู้สึกที่พอใจต่อสิ่งทำให้เกิดความชอบ ความสบายใจและเป็นความรู้สึกที่บรรลุถึงความต้องการและสอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิญา เวียงใต้ (2555 : 82) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาชุดกิจกรรมสารระนาภูศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ แบบกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมสารระนาภูศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ แบบกลุ่มสัมพันธ์ เรื่องการแสดงนาฏศิลป์ไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมระดับมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูมาศ เรือนพระจันทร์ (2550 : 68) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาและผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ21101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ต่อการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ21101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี รังสิตพล (2551 : 47) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่อง ฟ้อนทอผ้าไหมแพรวา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการใช้เอกสารประกอบการเรียน การสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนทอผ้าไหมแพรวา ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ มีความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมและไม่มีความเครียดหรืออึดอัดใจในการเรียน และผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งกิจกรรมนั้นสามารถตอบสนอง ความต้องการได้และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการพบกับความสำเร็จมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัทยา ปงมะจักร (2552 : 21) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่มีความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจ ต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ หรือเป็นความรู้สึกที่พอใจต่อสิ่งทำให้เกิด ความชอบ ความสบายใจและเป็นความรู้สึกที่บรรลุถึงความต้องการและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังคณา เพ็งมณี (2550 : 64) ได้ทำการศึกษาการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ วิชานาฏศิลป์ เรื่อง ลีลานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ต่อการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชานาฏศิลป์ เรื่องลีลานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วงเดือน พลบูรณ์(2551 : 112) ที่ได้ทำการศึกษา การใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง เชื้องประยุกต์เทิดไท้องค์ราชันย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง เชื้องประยุกต์เทิดไท้องค์ราชันย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ โกสุม สวัสดิ์พูน (2555 : 90-91) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์ พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบายางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมือง สร้างสรรค์ ระบายางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัย เป็นไปตามสมมุติฐาน ข้อที่ 8

9. ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังจากเรียน ทันที และหลังจากผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังจากที่ผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คิด สร้างสรรค์ทำรำได้ถูกต้องสวยงามตามเนื้อเพลง รองลงมาคือ ความตั้งใจฝึกทักษะการปฏิบัติทำรำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ และปฏิบัติทำรำถูกต้องสอดคล้องตามเนื้อเพลงที่กำหนด หลังจากที่ใช้ชุดฝึก ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผ่านไป 2 สัปดาห์ พบว่านักเรียนมีความสามารถด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก วิธีการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ทำให้นักเรียนมีความสามารถด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น หลังจากที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ ที่อธิบายว่าทักษะปฏิบัติที่สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญและความคงทน ผลของพฤติกรรมและการกระทำ สามารถสังเกตได้จากรวดเร็วและความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ และการใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลง เทียวเมืองสุรินทร์ สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพ และเป็นตัวนำเสนอเนื้อหาวิชาด้วยตัวของมันเองโดยเอกเทศ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา เกิดทักษะกระบวนการและความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ อันจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งผ่านไปให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้รับรู้ประสบการณ์หลาย ๆ อย่างตามแนวทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มูฮามัดไซนูลออาบีดีง ลอตง (2560 : 25) ที่สรุปไว้ว่า ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำให้ผู้ทำเอกสารประกอบการสอน มีโอกาสศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรมากยิ่งขึ้น พร้อมทำให้ผู้ทำชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์สามารถปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นไปตาม ขั้นตอนที่วางไว้ และเป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและการเตรียม การจัดกิจกรรมการสอนล่วงหน้าที่จะดวงในการใช้ และเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรรถยุท ฝันทอง (2555 : 112) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยัง พบว่า ผลการทดสอบทักษะการปฏิบัติของนักเรียน ที่เรียนด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์ พื้นบ้าน นักเรียน 30 คน ได้คะแนนเฉลี่ย รวม 97.20 จากคะแนนเต็ม 120 คะแนนคิดเป็น ร้อยละ 81.00 อยู่ในระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิยะดา ลาสอน (2553 : 65) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.98/ 84.67 สื่อวีดิทัศน์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.56/86.67 และนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่เรียนโดยสื่อวีดิทัศน์ ภาษาท่าและนาฏยศัพท์มีความสามารถในการปฏิบัติ ภาษาท่าและนาฏยศัพท์เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกกาญจน์ ศรีสำราญ (2553 : 139-149) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนหลังการพัฒนา โดยภาพรวมนักเรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ อยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปนัดดา งามสมบัติ (2555 : 105-110) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสยามกมลการ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผลการศึกษา พบว่า การเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การประเมินพฤติกรรมด้านการพัฒนาการเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โดยครูประจำชั้น ผู้ปกครอง พบว่า ก่อนการพัฒนา พฤติกรรมความมีคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและภายหลังมีการพัฒนาพฤติกรรมความมีคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อมีการพัฒนาพฤติกรรมความมีคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน อีกรอบ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐาน ข้อที่ 9

สรุปได้ว่าทักษะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของร่างกายของผู้เรียนเห็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกายในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกายในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วนการทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งการของสมอง ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่วว่องไว ความชำนาญ และความคงทนผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตหรือวัดได้จากความรวดเร็ว ความถูกต้อง ความอ่อนช้อยสวยงาม หรือความสอดคล้องกันอย่างลงตัวระหว่างท่ารำกับเนื้อเพลง และจังหวะเพลง นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากขั้นตอนกระบวนการฝึกฝนย่อยที่พัฒนาขึ้นได้ มีการจัดลำดับอย่างเหมาะสมจากง่ายไปหายากสอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการรายงานการเปรียบเทียบรูปแบบการสอนแบบปกติกับรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) โดยใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลง เที้ยว เมืองสุรินทร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถประมวลเป็นข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 โรงเรียนประถมศึกษาควรนำชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วย เพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ไปใช้พัฒนาทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ กับทุกระดับชั้น
- 1.2 โรงเรียนควรนำวิธีการพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ไปใช้กับนักเรียนทุกระดับชั้นได้
- 1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรนำชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ให้สถานศึกษาในสังกัดไปใช้กับนักเรียนทุกระดับชั้น
- 1.4 ควรมีการปรับปรุง ชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ และนวัตกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาและระดับชั้นของผู้เรียน ก่อนที่จะนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียน
- 2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ โดยใช้เอกสารกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
- 2.3 ควรมีการศึกษาชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ด้วยเพลงเที่ยวเมืองสุรินทร์ ต่อชุมชนและสังคม